

נקודות ה"שגריר" (penn points) והשימוש בהן ברפואה הסינית

מאת: שמואל הלוי Ph.D.

מבוא

במהלך השנה האחרונה טיפלתי במקרה קשה של קדחת-השחת (hay fever) אצל ילדה בת 13, מקרה שאופין גם בגנחת סימפונות קשה, מעבר לסימנים הקליניים הסטנדרטיים של קדחת השחת (התעטשויות, נזלת דולפת, גרד בעיניים ובגרון וכו'). הטיפול נמשך ונמשך אך התוצאות היו די מאכזבות. הקלה בסימפטומים למשך מסי ימים ושוב חזרה למצב אקוטי. גם טיפול תומך בצמחי-מרפא סיניים במהלך תקופה זו, מרשם שהותאם אישית לפציינטית קטנה זו, גם הוא לא שיפר בהרבה את ההישגים שהושגו בעזרת הדיקור בלבד. מנסיוני, כ: 30 שנה ויותר כמטפל ברפואה הסינית, מצבים מתסכלים כגון זה קורים לא אחת בקליניקה ומדרבנים את המטפל לחשיבה מאומצת יותר וליצירתיות מוגברת באפשרויות הטיפול.

בנקודה זו, בעיקר עקב היות המחלה מאופינת כמחלה חיצונית (externally contracted disease) המופיעה כמעט תמיד בעונה ספציפית בשנה, עלתה בדעתי האפשרות להשתמש בטכניקת "נקודות השגריר" ולשלבן בפורמולה הבסיסית בה אני משתמש לטיפול בקדחת השחת.

נקודות השגריר

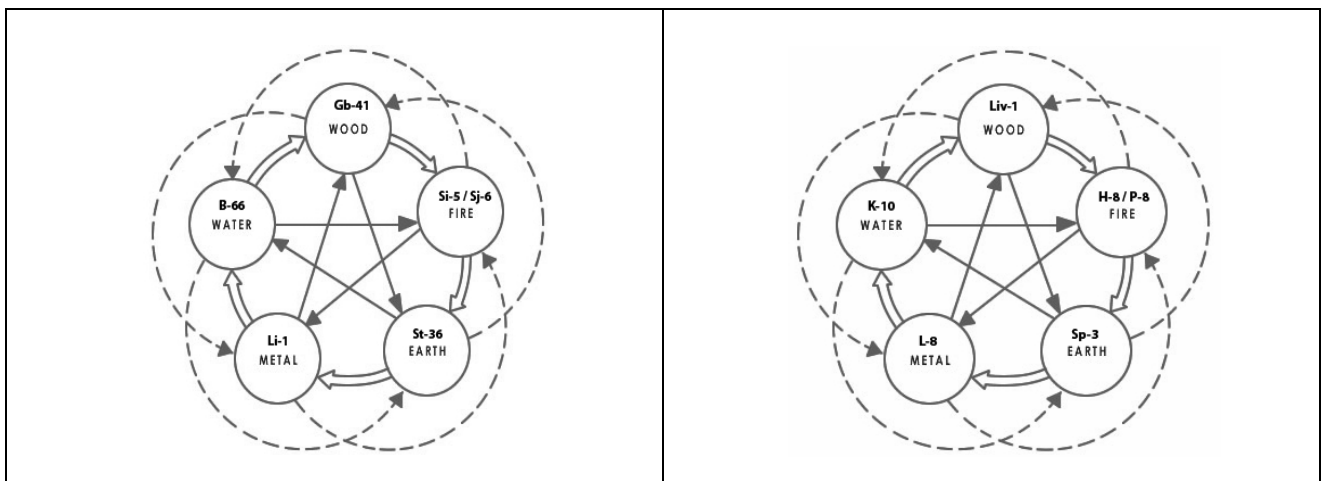
אחת הסיבות העיקריות לכתיבת מאמר זה היא העובדה שקונספט נקודות השגריר אינו מוכר לחלוטין בקרב מטפלים במערב. אני עצמי לא ניתקלתי באזכור של טכניקת טיפול זו אלא בשני מקרים בודדים¹ מתוך אלפי מאמרים, ספרים, סמינרים וכתבי עט שונים שקראתי במהלך שנות עבודתי. יחד עם זאת, יצא לי לא אחת לעשות שימוש בטכניקת טיפול זו, בעיקר במקרים שענו באופן מובהק לקריטריונים הנדרשים להפעלתה, ובדרי"כ עם תוצאות טובות.

השם נקודות השגריר ניתן להן כיון שנקודות אלה, המבוססות על הקונספציה של חמשת התמורות (five elements theory), משמשות כ"שגרירים" של התופעות האקלימיות של חמשת התמורות. לכל הבקי ברוי הפילוסופיה של חמשת התמורות, נקודות אלה מוכרות בשם: נקודות השעה (horary points), אך דרך שימושן, כפי שתראו להלן, שונה בתכלית השינוי. עפ"י החלוקה האקלימית של חמשת התמורות אנו מקבלים את הטבלה הבאה:

יובש	מתכת	סתיו
קור	מים	חורף
רוח	עץ	אביב
חום	אש	קיץ
לחות	אדמה	קיץ ארוך

צריך להבין כי על פי תפיסת חמשת התמורות, כל אחד מהיסודות אינו מבטא רק מצב יתר (excess), אנרגטי בעונת השנה הקשורה אליו, אלא גם מייצג עונה אקלימית בפועל. מכאן יוצא כי הכליות אכן מיוצגות על ידי הקור, הכבד על ידי הרוח, האדמה – לחות וכיו"ב.

מכאן ברורה החלוקה של נקודות השגריר עפ"י האיברים והמרידיאנים השונים:

כאן המקום לציין שוב כי נקודות אלה מוכרות בשם: **נקודות השעה** עפ"י שיטת חמשת התמורות, מבלי להכנס כאן לפירוט יתר, נקודות אלה מטופלות בשעת שיא פעילות היתר (או השפל) של המרידיאן אליו הן שייכות בכדי לקבל אפקט טיפולי חזק יותר. ברם, בטכניקה המתוארת להלן אין שום קשר לשעת הטיפול המקובלת לנקודות אלה עפ"י הקלאסיקה של חמשת התמורות.

נקודות השגריר מטופלות בעיקר כהגנה מפני השפעות קלימטריות תוקפניות דרך המערכת האנרגטית בגוף המייצגת השפעה זו, קרי: רוח – כבד, קור – כליות וכד'. כמו כן מטפלת השיטה באיבר המותקף עצמו, גם כן דרך ייצוגו הקלימטרי-אנרגטי. מכאן יוצא עיקרון הטיפול האומר: " כאשר איבר או מרידיאן מסוים מותקף ע"י פתוגן חיצוני (או פנימי – במקרים מסוימים) עלינו לפזר (disperse) את נקודת השגריר של התוקף על הנתקף".

ולדוגמא: כאשר קור חיצוני תוקף את הריאות ומביא סימפטומים קליניים של קור בריאות, מאחר והריאות הן YIN אנו בוחרים לפזר את K-10 על התוקף (קור = כליות = K-10) ואת נקודת הקור L-5 על האיבר המותקף: הריאות.

דא עקא, אם הקור תוקף את מרידיאן המעי-הגס, קרי: תמונה קלינית של כתף קפואה, כאבים לאורך מסלול המרידיאן בזרוע שניתן להקל עליהם בעזרת הפעלת חום וכו', בחירת הנקודות תהיה כדלקמן: פיזור נקודת הקור של התוקף – שלפוחית השתן – B-66, ואת נקודת הקור של המעי הגס Li-2. כאן בחרנו את מייצג הקור התוקף כאיבר היאנג המייצג קור (השלפוחית לעומת הכליות) מאחר והמרידיאן הנתקף הינו יאנג ולא יין – שלא כמו בדוגמא הקודמת.

ודוגמא נוספת: זיהום אויר - ערפיח - באזור תל אביב גורם לפלוני דלקת עיניים, אודם, גירוי ודימוע. התוקף (ערפיח) נכנס לקטגורית הרוח המשויכת כמובן אל הכבד. אי לכך, נקודת השגריר על מרידיאן הכבד תהיה Liv-1. מאידך, האיבר הנתקף, העיניים, משויכות גם הן לאלמנט הכבד, על כן לא תהיה נקודה נוספת לטיפול על האיבר הנתקף.

עוד דוגמא בה נתקלים לעתים תכופות בקליניקה היא מצב של "גב תפוס". עבודה מאומצת בגינה ללא חולצה, הזעה, רוח לחה פתאומית... ויש לנו התקררות של שרירי הגב התחתון, ולמחרת היום חוסר יכולת להתישר מרוב כאבים בגב התחתון. במקרה דנן האנרגיה התוקפת היא הלחות (damp bi). האיבר הנתקף הם שרירי הגב התחתון הנשלטים ע"י מרידיאן שלפוחית השתן. הלחות, כתופעה קלימטרית, משויכת לאלמנט האדמה ולטחול. האיבר הנתקף, מרידיאן השלפוחית (שרירי הגב התחתון) מוגדר כיאנג. אי לכך עלינו לפזר את נקודת ה"לחות" (אדמה) של השלפוחית B-40 (שהיא אגב, הנקודה הרחוקה היעילה ביותר לטיפול בכאבי גב תחתון). בנוסף, עלינו לפזר גם את נקודת ה"לחות" של מרידיאן הקיבה (המקביל היאנגי של מרידיאן הטחול). נקודה זו תהיה St-36.

נחזור עתה אל המטופלת הקטנה שלי עם קדחת השחת. הנקודות העיקריות שטופלו אצלה היו כדלקמן:

לפיזור רוח חיצונית מאזור הראש B-12 / Du-16 / G-20

שוב, לפיזור רוח וחום מאיזור העיניים והראש וסילוק ליחה Li-4 / L-7 / Li-20 / B-2 / St-36 / Liv - 2 ממערכת הנשימה.

כאמור, ההטבה היתה חלקית ונמשכה מס' ימים בלבד לאחר כל טיפול, ללא הטבה מתמשכת. כצמחי מרפא קיבלה (באבקה) וריאציה של: *cang er zi san* מותאמת אישית למצגת הקלינית שלה.

בשלב שהחלטתי לשלב בטיפול שלה את נקודות השגריר, היה זה בעיקר מתוך מחשבה כי קדחת השחת הינה לא רק מחלה ממקור חיצוני (externally contracted disease), אלא גם מופיעה בעונה קלימטרית מובהקת כמו האביב. דהיינו, ההתאמה שלה לעונת שנה מסוימת הופכת אותה למועמדת חסרת פשרות לטיפול עפ"י העקרונות של שיטת השגריר. אי לכך, בחרתי את הנקודה Liv-1 על האיבר התוקף (רוח = אביב = כבד). כדי לפזר נקודה זו הקזתי ממנה מס' טיפות של דם מכל בוחן. המרידיאן הנתקף במקרה דנן הוא כמובן הריאות: הסימפטומים העיקריים שייכים לאף והם נזלת בלתי פוסקת, התעטשויות, ובמקרה זה גם קוצר נשימה (הצפה של הסימפונות בליחה הנוזלת במורד הגרון לקנה הנשימה). נקודת ה"רוח" על מרידיאן הריאות היא L-11. גם שם, על מנת לפזר אותה הקזתי מס' טיפות דם מכל אגודל.

התקפי קוצר הנשימה פסקו אצל הילדה כבר לאחר הטיפול הראשון. האם תיארה זאת כנס משמיים - ואני, בסתר ליבי, נטיתי להסכים עימה... לאחר כחמישה טיפולים נוספים בשילוב של נקודות השגריר חלפו כל הסימפטומים האחרים של קדחת השחת.

ראוי לציין, זאת על סמך הנסיון הקליני שצברתי בטיפול עם נקודות השגריר, כי בדרי"כ טיפול בנקודות השגריר לבדן אינו עוזר לפתרון מלא של הבעיה, אלא אם כן נעשה בסמיכות מיידית להופעת הסימפטומים הקליניים הראשונים. בדרי"כ יש לשלב בטיפול נקודות נוספות המטפלות באספקט הרחב ביותר של הבעיה, וזאת בכדי לתת לה פתרון מלא עד ככל האפשר. יתרה מכך, כאשר יש מצב בו אנרגיה מסוימת יכולה לתקוף איבר מטרה בתוך

הגוף, קיימת סבירות רבה לחולשתו של אותו איבר מטרה בזמנים כתיקונם. בעיקר אם זו בעיה החוזרת על עצמה (כמו כאבי גרון כרוניים, דלקות בשלפוחית וכו'). טיפול יעיל צריך לאבחן מצב זה ולתקן אותו ככל האפשר כדי לחסום חדירות עתידיות של אנרגיה תוקפנית לאיבר מטרה זה.

נקודה נוספת למחשבה היא השימוש בטכניקת השגרירים גם למניעת מחלה ולא רק לריפוייה. מחלות החוזרות על עצמן (לטנטיות) ומתעוררות מידי פעם מחדש, ניתן למנוע אותן בשימוש תכוף בטכניקת השגרירים. זאת, כמובן, כאשר יודעים בודאות את סיבת האופי הפתוגן וכן את איבר המטרה השכיח.

ביבליוגרפיה:

1. סטנוגרמה משיעור על טכניקות טיפול ייחודיות ברפואה הסינית מאת: Dr. Lucien M. DeSchepper, ארה"ב קליפורניה 1982.
2. שיחות בע"פ עם ד"ר Wu wei ping, טיפה 1984.

על המחבר: ד"ר שמואל הלוי עוסק ברפואה סינית מזה כ: 30 שנה. מרפאות: נהריה, כפר ורדים וטבעון.

אתר אינטרנט: <http://acumedico.com>
כתובת אימייל: halevis@acumedico.com